

Başvuru Numarası	: 2024/2876
Toplantı Tarihi/Sayısı	: 27.05.2025/60
Karar Numarası	: 2025/306
Başvuran	: A.Y.
Başvuran Vekili	: -
Adres	: -
Muhatap Kurum/Kişi	: Kırşehir Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres	: -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın, daha önce barındırıldığı Kurumda odasının değiştirilmesine ilişkin işlemin hangi sebeple yapıldığına yönelik olarak kendisine herhangi bir tebliğ ve bilgilendirme yapılmadığı ve bu durumun bilgi edinme hakkını ihlal ettiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Hükümlü olarak bulunduğu Kurumdaki odasının 6/12/2024 tarihinde hiçbir açıklama yapılmadan değiştirildiğini,

b. 16/12/2024 tarihinde bir dilekçe ile İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığından oda değişikliğine ilişkin gerekçeli kararın kendisine tebliğ edilmesini talep ettiğini ancak kendisinin oda değişikliği talebi bulunmamasına rağmen 24/12/2024 tarihinde oda değişikliği talebinin reddine ilişkin İdare ve Gözlem Kurulu kararının tebliğ edildiğini,

c. Kendisinin oda değişikliği talebinin bulunmadığını yalnızca yapılan oda değişikliğinin gerekçesini öğrenme talebinin bulunduğunu, ancak bu işleme ilişkin gerekçenin kendisine tebliğ edilmemesinin mevzuatla öngörülen bilgi edinme hakkını ihlâl eder nitelikte bir uygulama olduğunu iddia etmekte ve sorumlular hakkında idari işlem başlatılmasını talep etmektedir.

3. Kırşehir Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Kurumun genel düzen ve işleyişi açısından ve ortaya çıkan oda ihtiyacının giderilmesi açısından başvuranın odasının değiştirilmesinin zorunluluk arz ettiği,

b. Ceza infaz kurumunda düzen ve güvenliği sağlamak ve ceza infaz kurumuna alınan hükümlü ve tutukluların suçu, yaşı, sağlık durumu, örgütsel konumu gibi nedenlerden dolayı oda yerleştirilmelerinde sıkıntı yaşanmaması, ortaya çıkan oda ihtiyacının giderilmesi için oda değişikliğinin yapıldığı,

c. Başvuranın, Kurum İdare ve Gözlem Kuruluna yazmış olduğu 16/12/2024 tarihli dilekçesine istinaden Kurum İdare ve Gözlem Kurulu tarafından 24/12/2024 tarihli ve ... sayılı kararıyla oda değişikliği

talebinin reddedildiği ve bu kararın 25/12/2024 tarihinde başvurana tebliğ edildiği,

ç. İlgili kararın başvurana tebliğ edilmesiyle birlikte adı geçen talebinin farklı olduğunu beyan etmesi üzerine 26/12/2024 tarihinde oda değişikliği kararının gerekçesinin kendisine tebliğ edildiği,

d. Başvuran her ne kadar başvurusunda bilgi edinme hakkının engellendiğinden bahsetmiş ise de; bahse konu iki kararın da kendisine tebliğ edildiği tarihten itibaren 16/5/2001 tarihli ve 4675 sayılı İnfaz Hakimliği Kanununun 5'inci maddesi uyarınca; dilekçesiyle 15 (on beş) gün içerisinde şikayet yoluyla Kırşehir İnfaz Hakimliğine başvurabileceğine, 4675 sayılı Kanunun 6'ncı maddesi uyarınca; İnfaz Hakimliği'nin kararına karşı şikayetçi veya ilgili Cumhuriyet Savcısı tarafından, tebliğden itibaren 2 hafta içinde Kırşehir Ağır Ceza Mahkemesi'ne itiraz edebileceği bu hususta herhangi bir hak kaybının söz konusu olmadığı belirtilmiştir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından yazılı görüş sunulmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve üçüncü fıkralarına göre; "*Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir*", "*Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz*."

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

7. 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinde ise özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'inci maddesine göre; "*Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda belli bir konuyu içerip içermediği yönlerinden incelenir.*" "*Gerekçeli kabul edilmezlik kararı*" başlıklı 67'nci maddesine göre ise; "*(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinin kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenabilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*"

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

10. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara

bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

11. Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 7'nci maddesine göre: "*Hiç kimse işkenceye ya da zalimane, insanlık dışı ya da küçük düşürücü muamele ya da cezalandırmaya maruz bırakılamaz. Özellikle, hiç kimse kendi özgür rızası olmadan tıbbi ya da bilimsel deneylere tabi tutulamaz.*"

12. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) "*İşkence yasağı*" başlıklı 3'üncü maddesine göre: "*Hiç kimse işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muamelelere tabi tutulamaz.*"

13. Anayasa'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesinin üçüncü fıkrası kimseye işkence ve eziyet yapılamayacağını; kimsenin insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamayacağını düzenlemektedir. Anayasa'nın 17'nci maddesi, ceza infaz kurumunda tutulan bir mahpusun içinde bulunduğu şartların insan onuruna yakışır bir şekilde olmasını da koruma altına almaktadır. İnfazın yöntemi ve infaz sürecindeki davranışların mahpusları özgürlükten mahrum kalmanın doğal sonucu olan kaçınılmaz elem seviyesinden daha fazla sıkıntılı veya eziyetli bir duruma sokmaması gerekir. Diğer taraftan Anayasa'nın 17'nci maddesinin üçüncü fıkrası ve AİHS'in 3'üncü maddesi herhangi bir sınırlama öngörmemekte ve işkence, insanlık dışı ve onur kırıcı muamele ve cezaların yasaklanması mutlak mahiyetini belirtmektedir. Kötü muamele yasağının mutlak mahiyeti Anayasa'nın 15'inci maddesi kapsamında belirtilen savaş veya ulusun varlığını tehdit eden başka bir genel tehlike hâlinde dahi istisna öngörmemiştir. Aynı şekilde Sözleşme'nin 15'inci maddesi benzer bir düzenleme ile kötü muamele yasağına ilişkin herhangi bir istisna öngörmemiştir (Anayasa Mahkemesi [AYM], Turan Günana, B. No: 2013/3550, 19.11.2014, para. 39).

14. Bir muamelenin Anayasa'nın 17'nci maddesinin üçüncü fıkrasının kapsamına girebilmesi için asgari bir ağırlık derecesine ulaşmış olması gerekir. Her olayda asgari eşiğin aşıp aşılmadığı somut olayın özellikleri dikkate alınarak değerlendirilmelidir. (AYM, Tahir Canan, B. No: 2012/969, 18.9.2013, para. 23).

15. 29/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Kanun'un "*İnfazda temel ilke*" başlıklı 2'nci maddesinin ikinci fıkrasında "*Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazında zalimane, insanlık dışı, aşağılayıcı ve onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz.*" ve mezkûr Kanun'un "*Hapis cezalarının infazında gözetilecek ilkeler*" başlıklı 6'ncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde "*Hürriyeti bağlayıcı cezanın zorunlu kıldığı hürriyetten yoksunluk, insan onuruna saygının korunmasını sağlayan maddî ve manevî koşullar altında çektirilir.*" şeklindeki düzenlemeler ile açıkça kötü muamele yasağı vurgulanmıştır. Dolayısıyla bahse konu düzenlemeler ile verilen bir mahkûmiyet veya tutuklama kararının infazında mahkûmlar için sağlanacak şartların insan onuruna saygıyı koruyacak nitelikte olması öngörülmekte ve idareye bu şartların sağlanması sorumluluğu tevdi edilmektedir.

16. İncelemeye konu başvuruda, başvuran 6/12/2024 tarihinde kendisine hiç bir açıklama yapılmaksızın odasının değiştirildiğini, değişikliğin sebebini öğrenmek amacıyla verdiği 16/12/2024 tarihli dilekçenin oda değişikliği talebi olarak nitelendirilerek talebinin reddine karar verildiğini, odasının değiştirilmesinin gerekçelerinin öğrenmesi engellenerek bilgi edinme hakkının ihlal edildiğini iddia etmektedir.

17. Muhatap Kurumca gönderilen belgelerin incelenmesinden; İdare ve Gözlem Kurulunun 6/12/2024 tarihli ve ... sayılı kararıyla başvuranın ... Blokkat ... No'lu odaya yerleştirilmesine karar verildiği ancak başvurana bu kararın tebliğ edilmediği, başvuranın 16/12/2024 tarihli dilekçesi ile oda değişikliğinin gerekçelerinin kendisine bildirilmesini talep ettiği ancak bu kez Kurulun 24/12/2024 tarihli ve ... sayılı

kararıyla başvuranın oda değişikliği talebinin reddine karar verilerek başvurana tebliğ edildiği, başvuran tarafından şifahen oda değişikliği talebinde bulunmadığı belirtilerek ilk kararın kendisine tebliğinin yeniden talep edilmesi üzerine 26/12/2024 tarihinde 6/12/2024 tarihli ve ... sayılı İdare ve Gözlem Kurulu kararının tebliğ edildiği, bunun üzerine başvuran tarafından Kırşehir İnfaz Hakimliğine şikayet yoluna başvurulduğu, Hakimliğin 30/12/2024 tarihli ve K:... sayılı kararıyla şikayetin reddine hükmedildiği anlaşılmıştır.

18. İlgili mevzuatta İdare ve Gözlem Kurulu kararlarının ilgililere kaç gün içerisinde tebliğ edileceğine dair bir düzenleme yer almamakla birlikte, 4675 sayılı Kanunun "İnfaz hâkimliğine şikâyet ve usulü" başlıklı 5'inci maddesinde *"Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde hükümlü ve tutuklular hakkında yapılan işlemler veya bunlarla ilgili faaliyetlerin ya da Cumhuriyet savcısının ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin verdiği kararların kanun veya diğer mevzuat hükümlerine aykırı olduğu gerekçesiyle bu karar, işlem veya faaliyetlerin öğrenildiği tarihten itibaren onbeş gün, herhalde yapıldığı tarihten itibaren otuz gün içinde şikâyet yoluyla infaz hâkimliğine başvurulabilir..."* hükmü yer almaktadır.

19. Somut olayda, başvuranın odasının değiştirilmesine ilişkin İdare ve Gözlem Kurulunun 6/12/2024 tarihli ve ... sayılı kararında *"kararın tutuklu/hükümlüye tebliğ edilmesine"* karar verilmiş, karara itiraz yolları ve itiraz süreleri de kararda belirtilmiş olmakla birlikte tebligat işleminin gerçekleştirilmediği, aynı gün icra edilen kararla başvuranın yeni odasına alındığı, 26/12/2024 tarihinde kararın başvurana tebliğ edildiği anlaşılmıştır.

20. 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmeliğin *"İdare ve gözlem kurulunun görev ve yetkileri"* başlıklı 28'inci maddesinin (ç) bendinde; İdare ve Gözlem Kurullarının, mahpusların kurumda kalmakta oldukları odaları değiştirme yetkisini haiz olduğu düzenlenmiştir. Bununla birlikte, 4675 sayılı Kanunun 5'inci maddesinde infaz hakimliğine yapılacak şikayetlerde sürenin şikayet konusu işlemin öğrenilmesinden itibaren başlayacağı açıkça hüküm altına alınmıştır. Bu kapsamda başvuranın şikayet konusu işlemi geç öğrenmiş olmasının, kendisinin infaz hâkimliğine şikayet yoluna başvurmasına engel teşkil eden bir yönü bulunmadığı gibi dosya münderecatından başvuranın şikayet yolunu da usulüne uygun olarak kullanabildiği görülmüştür.

21. Neticeten; başvuranın odasının değiştirilmesine ilişkin İdare ve Gözlem Kurulunun 6/12/2024 tarihli ve ... sayılı kararının ilgili mevzuatta belirlenen yetkiyle alındığı, bu karara karşı başvuran tarafından İnfaz Hakimliği nezdinde yasal itiraz hakkının kullanıldığı, mahkeme tarafından yapılan inceleme sonucu itirazın reddine karar verildiği, söz konusu kararın yazılı olarak tebliğinde yaşanan gecikmenin başvuran açısından bir hak kaybına sebep olmadığı anlaşıldığından, başvuru konusu iddialar yönünden kötü muamele yasağının ihlal edilmediği değerlendirilmiştir.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

27/5/2025 tarihinde OY BİRLİĞİYLE karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye